

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

NAMANGAN MUHANDISLIK-QURILISH INSTITUTI

NamMQI
O'quv-uslubiy boshqarma
№ 764
«3» 07 2024 y.

«Tasdiqlayman»
NamMQI rektori
Sh. Ergashev
2024 yil «3» 07

YO'L HARAKATI QOIDALARI VA XAVFSIZ HARAKATLANISH ASOSLARI
FANING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	800 000	Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
Ta'lim sohasi:	810 000	Qishloq xo'jaligi
Ta'lim yo'nalishlari:	60810400	Qishloq xo'jaligida innovatsion texnika va texnologiyalarni qo'llash

nom/modul kodi D'HQ VA XHA 23 (4) 08	O'quv yili 2024-2025	Semestr 3,4	ECTS-kreditlar 4,4
nom/modul kodi Tanlov	Ta'lim tili O'zbek	Haftadagi dars soatlari 4,4	
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlar (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
Yo'l harakati qoidalarini va xavfsiz harakatlanish asoslari	3-semestr 60 (30 m / 30 a)	3-semestr (60)	240
	4-semestr 60 (30 m / 30 a)	4-semestr (60)	

I. Fanning maqsadi va vazifalari

Fanning vazifasi – O'zbekiston Respublikasi yo'l harakati xavfsizligi to'g'risidagi Qonunini, yo'l harakatining asosiy tavsiflarini o'rgatish, YTH ni va piyodalar ishtirokidagi YTH larini ularning kelib chiqish sabablarini o'rgatish; piyodalarning xavfsiz harakatlanishini ta'minlash; yo'l harakati qoidalarini turli yo'l sharoitlarida qo'llashni bilishni; avtomobilni xavfsiz boshqarishni o'rgatish asosiy vazifalari hisolanadi.

Fanning maqsadi – "Yo'l harakati qoidalarini va xavfsiz harakatlanish asoslari" (YHQ va XHA) fanini o'qitishdan asosiy maqsad talabalarga yo'l harakati ishtirokchisi sifatida YHQ o'rgatish, yo'llarda xavfsiz harakatlanish asoslari va avtomobilni xavfsiz boshqarishni ta'minlash bo'yicha bilimlar berishdan iborat.

Fan bo'yicha talabalar bilim, ko'nikma va malakalariga quyidagi talablar qo'yiladi. Talaba:

-YTHni va piyodalar ishtirokidagi YTH ni hamda ularning sabablarini;

-yo'l harakatini asosiy tavsiflarini bilishi;

-inson omili (piyodalar, haydovchilar) bo'yicha sodir etilayotgan yo'l-transport hodisalarini kelib chiqish sabablarini to'g'risida nazariy bilimga ega bo'lishi;

-yo'l harakati xavfsizligi to'g'risidagi qonunlarni bilishi va uni amalda qo'llay olishi;

-piyodalarning xavfsiz harakatlanishini ta'minlash;

-yo'l harakati qoidalarini turli yo'l sharoitlarida qo'llash ko'nikmalariga ega bo'lishi;

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

3-semestr

1- Kiritish. Umumiy qoidalar. Asosiy tushuncha va atamalar.

O'zbekiston Respublikasida avtomobilsozlikning rivojlanish tarixi va istiqbollari. Harakat intensivligi. Yo'l harakat hodisalari va ularning sabablari. O'z.R hududida harakatlanishning umumiy qoidalarini. Harakat tartibi va yo'l harakati xavfsizligini ta'minlash talablari.

2-mavzu. Haydovchilarning umumiy majburiyatlari, YTX sodir etgan Haydovchilarning vazifalari, haydovchi, piyoda va yo'lovchilarning vazifalari.

Qoidalarining umumiy strukturasi. Haydovchining yo'lga chiqishdan oldingi vazifalari. Transport vositalarini boshqa shaxslarga berish tartibi. YTX sodir etgan haydovchilarning vazifalari, haydovchi, piyoda va yo'lovchilarning vazifalari.

3-mavzu. Yo'l belgilari. Ogohlantiruvchi va imtiyoz belgilari.

Yo'l belgilarning xarakterini tartibga solishdagi asosiy vazifalari va tutgan o'rni. Belgilarni o'rnatilishiga qo'yiladigan talablar, takrorlanuvchi, mavsumiy va vaqtincha qo'yiladigan elgilar. Ogohlantiruvchi belgilar, ularni o'rnatish qoidalarini, yo'lni ogohlantiruvchi belgi yaqinlashib kelayotgan haydovchining xatti-xarakati. Imtiyoz belgilarning o'rnatilishi va vazifasi. 2-modul: Maxsus transport turlarining tavsiflari.

4-mavzu. Ta'qiqlovchi va buyuruvchi belgilar.

Taqiqlovchi belgilarning o'rnatilish joyi, vazifalari va ta'sir oraliqi. Taqiqlovchi belgilar talablarini bajarish tartibi. Buyuruvchi belgilarning vazifasi, ularning talablarini bajarish tartibi.

5-mavzu. Axborot-ishora, servis, qo'shimcha axborot va taniqlik belgilari.

Axborot-ishora belgilari, o'rnatilishi, vazifasi va haydovchining vazifasi. Servis belgilarning qo'llanishi. Qo'shimcha axborot belgilarning asosiy vazifalari. Transport vositalarining taniqlik belgilari.

6-mavzu. Yo'lining qatnov qismidagi yotiq chiziqlar va ularning tasviri.

Yotiq chiziqlarning xarakterini tartibga solishda bajaradigan asosiy vazifalari. Yotiq chiziqlarning turlari, ularning qo'llanishi, bu chiziqlarning rangi, o'lchamlari va haydovchining chiziqlar talabini bajarishdagi xatti-xarakati. Yotiq chiziqlar turlari, qo'llanishi va vazifalari.

7-mavzu. Yo'lining qatnov qismidagi tik chiziqlar va ularning tasviri.

Tik chiziqlarning xarakterini tartibga solishda bajaradigan asosiy vazifalari. Tik chiziqlarning turlari, ularning qo'llanishi, bu chiziqlarning rangi, o'lchamlari va haydovchining chiziqlar talabini bajarishdagi xatti-xarakati. Tik chiziqlar turlari, qo'llanishi va vazifalari.

8-mavzu. Transport vositalarining to'xtashi va to'xtab turishi. Quvib o'tish.

Quvib o'tishda xaydovchining vazifalari.

To'xtash va to'xtab turish tartibi, transport vositalarini to'xtab turish joylariga qo'yish uslubini. Quvib o'tish qoidalarini. Quvib o'tish ta'qiqlangan joylar. Quvib o'tishda xaydovchining vazifalari.

9-mavzu. Yo'l harakati xavfsizligini ta'minlashning ahloqiy asosi. Yo'l harakati xavfsizligini ta'minlashda haydovchining huquqiy madaniyati

Yo'l harakati xavfsizligini ta'minlashda haydovchining huquqiy madaniyati, Harakat istirokchilarining mulohazasi, harakat qatnashchilarining xavfsizligi.

10-mavzu. Yo'llarda harakatni tartibga solish. Svetafor va tartibga soluvchining ishoralari.

Yo'llarda harakatni tartibga solish vositalari. Svetafor turlari, ularning yoritish chiroqlari yordamida bergan ishoralari talabi. Reversiv xarakat svetaforining tasviri, belgilangan yo'nalishli transport vositalari uchun svetaforning ishlashi. Tartibga soluvchi DAN xodimining xarakatni tartibga soluvchi ishoralari. Chorraxalarda harakatlanishning umumiy qoidalar. Tramvay haydovchilari imtiyozga ega bo'lgan holatlar. Tartibga solinadigan chorraxalar, svetafor va yo'l belgilarining birgalikda ishlashi. Tartibga solinmaydigan chorraxalar. Teng xuquqli bo'lmagan chorraxalarda harakatlanish qoidalar. Asosiy yo'l yo'nalishini o'zgartirgan chorraxadan o'tish qoidalar, teng xuquqli chorraxalardan o'tishda haydovchining o'ng yo'l qoidasiga amal qilishi.

11-mavzu. Chorraxalardan o'tish. Tartibga solingan va tartibga solinmagan chorraxalar.

Harakatning boshlanishi, xarakat yo'nalishini o'zgartirish. Transport vositalari haydovchilarining qayta tizilishi, xarakat yo'nalishini o'zgartirish vaqtida bajarishi kerak bo'lgan vazifalari. Chorraxalarda burilish va orqaga qaytib olish vaqtida bajariladigan xarakatlar. Axoli yashash joylarida va axoli yashash joylaridan tashqarida harakatlanish tezligi.

12-mavzu. Ogohlantiruvchi va falokat ishoralari, falokat sababli to'xtash belgisining qo'llanilishi. Harakat tartibi. Harakat tezligi.

Qo'l bilan beriladigan ogohlantiruvchi ishoralar. Falokat sababli to'xtash belgisini aholi yashaydigan va yashamaydigan joylarda o'rnatish tartibi. Ogohlantiruvchi belgi o'rnatilgan joyiga yaqinlashib kelayotgan haydovchining xatti xarakati.

13-mavzu. Temir yo'l kesishmasida harakatlanish.

Temir yo'l kesishmasiga kirish taqiqlanadigan Transport vositalarining haydovchilari temir yo'llarni faqat temir yo'l kesishmalari orqali poyezd (lokomotiv, drezina) larga yo'l berib kesib o'tishlari lozim. Temir yo'l kesishmalari turlari. Temir yo'l kesishmasida majburiy to'xtagan haydovchining vazifalari, temir yo'l kesishmasidagi taqiqlar.

14-mavzu. Piyodalar o'tish joylari. Avtomagistralarda, turar joy daxalari, tik

nishablik va balaliklarda harakatlanish.

Piyodalar o'tish joylari. Xaydovchining tartibga solingan va solinmagan piyodalar o'tish joylaridan, belgilangan yo'nalishli transport vositalari to'xtash joylarida harakatlanish tartibi.

Xaydovchining avtomagistralda majburiy to'xtagandagi vazifasi. Turar joy daxalari, tik nishablik va balaliklarda harakatlanish qoidalar. Avtomagistraldagi taqiqlar.

15-mavzu. Tashqi yoritish asboblardan foydalanish, mexanik transport vositalarini shatakka olish.

Tashqi yoritish asboblardan foydalanish, uzoqni va yaqinni yorituvchi fara chiroqlaridan foydalanish tartibi. Mexanik transport vositalarini shatakka olish. Rul boshqarmasi, tormoz tizimi ishdan chiqqanda shatakka olish tartibi.

4-semestr

16-mavzu. Odam tashish,

Odam tashish, yuk tashishda qo'shimcha talablar. Yo'lovchilarni tashish belgilangan yo'nalishdagi transport vositalari, ya'ni avtobus, mikroavtobus, tramvay, trolleybus, yo'nalishli taksi va yengil avtomobillar orqali amalga oshiriladi. Lekin ba'zi hollarda, yuk tashish uchun moslashtirilgan avtomobillarda, vaziyat taqozosi bilan odam tashishga ham to'g'ri keladi. Bunday vaziyatlarda transport vositalari xavfsizlik talablariga javob berishi shart. Shu nuqtai nazaridan, "Odam tashish" to'g'risida to'xtalganda, asosan, yuk avtomobillarida odam tashishga e'tibor qaratiladi.

17-mavzu. Yuk tashish.

Yuk avtomobilida odam tashishga qo'yiladigan talablar Yo'lovchilarni tashish belgilangan yo'nalishdagi transport vositalari, ya'ni avtobus, mikroavtobus, tramvay, trolleybus, yo'nalishli taksi va engil avtomobillar orqali amalga oshiriladi. Lekin ba'zi hollarda, yuk tashish uchun moslashtirilgan avtomobillarda, vaziyat taqozosi bilan odam tashishga ham to'g'ri keladi.

18-mavzu. Transport vositalarining texnik holati va jihozlari. Transport vositasidan foydalanishni taqiqlovchi shartlar.

Transport vositalarining texnik holati va jihozlari. Transport vositasidan tormoz, rul boshqarmasi, dvigatel, oyna tozalagich va boshqa jihozlardagi nosozliklar tufayli foydalanishni taqiqlovchi shartlar.

19-mavzu. Transport vositalaridan foydalanish tartibi.

Transport vositalarini boshqarishni o'rganish. Odam tashish, velosiped va aravalar

harakatlanishi, hayvonlarni haydab o'tishga doir qo'shimcha talablar.

20-mavzu. Harakat xavfsizligini tashkil etish asoslari.

«A-X-Y-P-M» tizimi. «A-X-Y-P-M» tizimining o'zaro bog'liqligi. O'zbekiston Respublikasida avtomobilashtirish va yo'l tarmog'ini o'sish ko'rsatkichlari.

21-mavzu. YTH va ularning ko'rsatkichlari.

Yo'l-transport hodisalari va ularning turlari. YTHni xisobga olish. YTH kartochkasi. Yo'l-transport hodisalarining tahlili. YTHdan keladigan iqtisodiy zarar.

22-mavzu. Avtomobilning harakati nazariyasi.

Transport vositalarining parametrlari. Transport vositasiga ta'sir etuvchi kuchlar. Balandlikka harakatlanishdagi harakatlanuvchi kuchlar. Havoning qarshilik kuchi. Inertsiya kuchi. Tortish kuchi. Shima bilan qoplamanning tishlashish kuchi.

23-mavzu. Avtotransport vositasini xavfsiz boshqarishda zamonaviy psixologik bilimlarning o'rni

Eshitish. Avtomobil agregatlari va nosoz avtomobilga xos bo'lgan shovqinni, tovush ishoralarini haydovchi eshitish organi orqali qabul qiladi, Ruhiiy jarayonlar: diqqat, xotira, fikrlash, psixomotorika, his etish va qabul qilish haqida tushuncha va ularning avtotransport vositasi boshqaruviga ta'siri

24-mavzu. Hissiy-irodaviy jarayonlar avtotransport vositasini xavfsiz boshqarishning omili sifatida

Haydovchining madaniyati Yo'llarda xavfsizlikning asoslaridan biri bo'lgan umuminsoniy madaniyat Shaxsning etik sifatlari Xavfsizlikning muhim omillaridan biri bo'lgan haydovchining etikasi Ruhiiy keshinlik - haydovchining ishonchligini ta'minlashda o'zini - o'zi rostlash vositasi

25-mavzu. Avtomobil transportining ekspluatatsion ko'rsatkichlari.

Tortish dinamikasi. Tormozlash xususiyatlari. Turg'unlik. Boshqaruvchanlik. O'tuvchanlik. Haydovchi ish joyining xususiyatlari.

26-mavzu. Xavfli yuklarni tashish.

Xavfli yuklar, xavfli yuklarni tasniflanishi. Xavfli yuklarni tashishga ruxsat olish. Xavfli yuklarni tashishda harakat xavfsizligini ta'minlashning asosiy tadbirlari. 20-mavzu. Avtomobilni xavfsiz boshqarishda asosiy omillar: konstruktiv elementlari, haydovchining holati, yo'l va ob-xavo sharoitlari.

27-mavzu. Avtomobilni xavfsiz boshqarishda asosiy omillar: konstruktiv

elementlari, haydovchining holati, yo'l va ob-xavo sharoitlari.

Avtomobil turg'unligi va boshqaruvchanligi. Transport vositasini tormozlash. Avtomobilni tormozlashni xarakterlovchi omillar. Avtomobil turg'unligi va boshqaruvchanligi. Turg'unlikka va boshqaruvchanlikka ta'sir etuvchi omillar. Transport vositasini tormozlash. Avtomobilni tormozlashni xarakterlovchi omillar: tormozlash kuchi va sekinlanishi, tormozlash yo'li va vaqti.

28-mavzu. Avtomobil turg'unligi va boshqaruvchanligi. Transport vositasini tormozlash. Avtomobilni tormozlashni xarakterlovchi omillar.

Avtomobil turg'unligi va boshqaruvchanligi. Turg'unlikka va boshqaruvchanlikka ta'sir etuvchi omillar. Transport vositasini tormozlash. Avtomobilni tormozlashni xarakterlovchi omillar: tormozlash kuchi va sekinlanishi, tormozlash yo'li va vaqti.

29-mavzu. YTHda jarosatlanganlarga birinchi tibbiy yordam ko'rsatish.

Tibbiy yordam ko'rsatishning boskichlari. Jaroxatlanishda va qon oqishida birinchi tibbiy yordam ko'rsatish. Nafas olish va yurak urishi to'xtaganda birinchi yordam ko'rsatish.

30-mavzu. Mototransport vositasini boshqaruvda kuzatishni tashkillashtirish, qabul qilinayotgan axborotning xavfliik darajasini baholash

Mototransport vositasini boshqaruvda kuzatishni tashkillashtirish, qabul qilinayotgan axborotning xavfliik darajasini baholash

III. Amaliyot ishlarini ro'yxati

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsifiya etiladi.

3-semestr

- 1) Yo'l harakati qoidalarining tarixi. Umumiy qoidalar.
- 2) Haydovchilarning umumiy vazifalari
- 3) Yo'l-transport hodisasi sodir bo'lganda haydovchining majburiyatlari
- 4) Piyodalarning majburiyatlari. Yo'lovchilarning majburiyatlari.
- 5) Yo'l belgilari (Ogohlantiruvchi belgilar).
- 6) Imtiyoz belgilari,
- 7) Taqiqlovchi belgilar.
- 8) Buyuruvchi belgilar.
- 9) Axborot-ko'rsatgich belgilari.
- 10) Servis belgilari.
- 11) Qo'shimcha axborot belgilari.
- 12) Vaqtinchalik yo'l belgilari.
- 13) Yo'l chiziqdari. Yotiq chiziqdar.
- 14) Tik chiziqdar.

15) Transport vositalarini taniqlik belgilari.

4-semestr

- 16) Maxsus transport vositalarining imtiyozlari.
- 17) Svetofor va tartibga soluvchining ishoralari.
- 18) Tramvaylar va alohida ajratilgan bo'lakda harakatlanayotgan boshqa belgilangan yo'nalishli transport vositalarining harakatini tartibga soluvchi svetoforlar.
- 19) Ogohlantiruvchi va avariya (xavf-xatar) ishoralari.
- 20) Harakatlanishni boshlash, manyovr qilish.
- 21) Yo'lining qatnov qismida transport vositalarining joylashuvi.
- 22) Harakatlanish tezligi.
- 23) Quvib o'tish.
- 24) To'xtash va to'xtab turish.
- 25) Chorrahalarda harakatlanish.
- 26) Tartibga solingan chorrahalalar.
- 27) Tartibga solinmagan chorrahalalar.
- 28) Piyodalarning o'tish joylari va yo'nalishli transport vositalarining bekatlarida harakatlanish.
- 29) Temir yo'l kesishmalari orqali harakatlanish.
- 30) Avtomagistralarda harakatlanish.

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi lozim. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Mustaqil topshiriqni tashkil etish va uning tarkibi

- Mustaqil ta'lim topshiriqlari quyidagi shakllarda tashkil etiladi
- fan va texnika ni eng so'ngi yutuqlarini internet tizimi va davriy nashrlardan aniqlab, o'rganib-tezislar shaklida rasmiylashtirish va bu xaqida kafedrada yoki seminarlarda namoish qilish;
  - ma'ruza darslarida muayyan mavzu bo'yicha tinglangan ma'lumotlarni tarqatma materiallardan foydalanib, qo'shimcha materiallarni o'zlashtirib mustaqil taqdimotlar tayyorlash;
  - o'rganilayotgan, mavzu bo'yicha o'quv mashg'ulotida mavjud qurollar va masinalarni maket nusxalarini tayyorlash;
  - faol va muammoli o'qitish uslubidan foydalanilgan o'quv mashg'uloti dasturi tayyorlash;
  - tegishli mavzuga ko'ra kiritilgan yangiliklar yuzasidan ishlanma yoki loyiha rasmiylashtirish.

Mustaqil topshiriqlar uchun tavsiya etiladigan topshiriqlar

1. Yo'l belgilarining tasvirini chizish.
2. Yotiq va tik chiziqlar va ularning qo'llanish talablari.
3. Qiyin sharoitlarda harakatlanishda haydovchining harakatlari.
4. Transport vositalarining quvib o'tishi, to'xtashi va to'xtab turishi talablari.
5. Piyodalar va yo'lovchilarning vazifalari.
6. Yo'l transport hodisalari va ularni taxlili.
7. Piyodalarning o'tish joylari va belgilangan yo'nalishli transport vositalarining bekatlari.
8. Mexanik transport vositalarini shatakkka olish.
9. Berilgan transport vositasiga texnik xarakteristika tuzish.
10. Transport vositalarida qo'llanilgan tormoz mexanizmlari va ko'rsatkichlari.
11. Berilgan transport vositasiga ta'sir etuvchi kuch va momentlar.
12. Jaxon avtomobilsozligida yetakchi firmalar va chiqarilayotgan avtomobillar nomlari.
13. Ogohlantiruvchi va falokat ishoralari, ularni amalda bajarish bo'yicha vazifalar.
14. Transport vositasidan foydalanishni ta'qilovchi shartlar.
15. Temir yo'l kesishmalari, avtomagistralarda fik nishablik va qiyaliklarda harakatlanish.

V.Ta'lim natijalari / Kasbiy kompetensiyalari

Talaba bilishi kerak:

- yo'l xarakati qoidalarida ishlatiladigan asosiy tushuncha va atamalarining ma'nosi, yo'l belgilari, chiziq-lari, piyoda va yo'lovchilarning vazifalari xaqida tasavvurga ega bo'lishi; (bilim);

- xarakatning maxsus sharoitlari, transport vositalarida odam va yuk tashish, transport vositalarining jixozlari, texnik xolati va ulardan foydalana olishi; (ko'nikma)

- yo'l transport xodisasi, avtomobildan foydalanish xususiyatlari, xayot uchun xavfli xolatlar va jarohatlanganlarga birinchi tibbiy yordam ko'rsatish bo'yicha ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak. (malaka).

VI.Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

- ma'ruzalar
- videolar
- guruhlarda ishlash
- taqdimotlarni qo'llash
- jamoa bo'lib ishlash va ximoya qilish uchun loyihalar
- interfaol ta'lim metodlari

Mazkur fan bo'yicha quyidagi o'qitish shakllaridan foydalaniladi:

- ma'ruzalar, amaliy mashg'ulotlar (ma'lumotlar va texnologiyalarni anglab olish, motivatsiyani rivojlantirish, nazariy bilimlarni mustahkamlash);

- davra suhbatlari (ko'rilayotgan loyiha yechimlari bo'yicha taklif berish qobiliyatini rivojlantirish, eshitish, idrok qilish va mantiqiy xulosalar chiqarish);

- bahs va munozaralar (loyihalar yechimi bo'yicha dalillar va asosli argumentlarni taqdim qilish, eshitish va muammolar yechimini topish qobiliyatini rivojlantirish).

VII. Kreditni olish uchun talablar:

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishini topshirish.

DIQQAT: Topshiriqlar, nazorat savollari dedlayn (qa'tiy belgilangan vaqt) tarzda platformaga joylashtiriladi va talabalar tomonidan bajarilib muddatida platformaga joylashtiriladi. Muddati tugagandan so'ng javoblar qabul qilinmaydi va akademik qarzdor bo'lib hisoblanadi.

Fanga ajratilgan umumiy 60 auditoriya soatning 25% dan ortig'i (15 soatdan ko'p)ni sababsiz qoldirgan talaba fandan chetlashtiriladi va nazorat turlariga kiritilmaydi.

Asosiy adabiyotlar

1. Tasvirii yo'l xarakati qoidalari. Q.Karimova, Toshkent "Avtohamroh" 2016 y. O'quv qo'llanma.
2. Yo'l xarakati qoidalari. O'zbekiston respublikasi ichki ishlar vazirligi, Toshkent "Adolat" 2021 y.

	<p>3. Avtomobilni xavfsiz boshqarishning asosiy usullari. V.S.Kallesskiy v.b. Avtomobil XIX bob. T. O'zbekiston, 1992. Darslik</p> <p>Qo'shimcha adabiyotlar</p> <p>4. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik-har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi bo'lishi kerak. Toshkent, O'zbekiston, 2017-104b.</p> <p>5. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, O'zbekiston, 2016-56b.</p> <p>6. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustivorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farqovonligini garovi. Toshkent, O'zbekiston, 2017. -48b.</p> <p>7. "Yo'l harakati xavfsizligi to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi qonuni.- T: Mehnat 1999.</p> <p>8. Yo'l harakati qoidalari. Rasmiy nashr.-T: 2010 (O'z.R.IV).</p> <p>9. A.Xaydarov Avtomobillarni boshqarish asoslari T. 2000 y. Darslik.</p> <p>10. Avtomobil jurnali. "Za rulyom", "Avtohamroh".</p> <p>11. K.X. Azizov Yo'llarda havfsiz harakatlanish asoslari. T. TADI. 2005. darslik</p> <p>12. N.F. Muxitdinov va b. Yo'l harakati qoidalarini sharhlash. T.G'.G'ulom nashriyoti. 2005. o'quv uslubiy qo'llanma</p>
6	<p>Axborot manba'olari</p> <p>13. WWW rambler. ru.</p> <p>14. WWW yahoo.com.</p> <p>15. WWW googla.com.</p> <p>16. WWW ziyonet.uz.</p>
7	<p>Namangan muhandislik-qurilis'h instituti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.</p> <p>Fan/modal uchun mas'ul(lar): Sh.Akbarov-NamMQI "Qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalashtirish" kafedrasida katta o'qituvchi, (PhD) N.G.Bayboboyev-NamMQI "Qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalashtirish" kafedrasida professori, (t.f.d)</p> <p>Taqrizchilar: Boydodayev M.- NamMQI "TVM" kafedra dotsenti, (PhD)</p>
8	
9	